

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 12608

Tarih : 01.07.2025

10/2876

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çölyak hastalarının yaşadığı sorunların tespit edilmesi, glutensiz beslenme hakkına erişimlerinin sağlanması ve kamu kurumlarında çölyak hastalarına uygun düzenlemelerin yapılması amacıyla Anayasa'nın 98. maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

GEREKÇE

Çölyak hastalığı (Glüten Enteropatisi), ince bağırsakta besin emilimini sağlayan villus adı verilen tüysü yapıların zarar görmesi sonucu oluşan ve ömür boyu süren ciddi bir sindirim sistemi hastalığıdır. Bu hastalığa, buğday, arpa, çavdar ve yulaf gibi tahılların içinde bulunan gluten proteini sebep olmaktadır. Çölyak hastalarının tek tedavisi ise ömür boyu glütensiz beslenmektir.

Avrupa’da çölyak hastalığının görülme sıklığı 1/350 ile 1/2000 arasında değişirken, İrlanda, Avusturya ve Finlandiya gibi ülkelerde bu oran çok daha yüksektir. Örneğin, Finlandiya’da 30-64 yaş arası yetişkinlerin yaklaşık yüzde 2,5’ine çölyak teşhisi konulmuştur. Çocuklarda ise bu oran yüzde 1’dir. Finlandiya’daki yüksek oran yalnızca hastalığın yaygınlığı değil, aynı zamanda etkin tanı mekanizmasının varlığı ile de ilgilidir.

Verywell Health’te yayımlanan “Celiac Disease More Common in Women?” başlıklı çalışmaya göre, çölyak hastalığı kadınlarda ve çocuklarda daha sık görülmektedir. 100 bin kadın ve erkek üzerinde yapılan araştırmada, kadınlarda yüzde 17,4, erkeklerde ise yüzde 7,8 oranında çölyak teşhisi konulmuştur. 2020 yılında The Institute for Functional Medicine tarafından yayımlanan bir araştırmaya göre, son 10 yılda çölyak hastalığı oranı dünyada ortalama yüzde 7 artmıştır ve bu oranın 2023 sonrası daha da yükselmesi beklenmektedir.

Türkiye’de ise Sağlık Bakanlığı verilerine göre çölyak hastalığı görülme sıklığı yüzde 1 ile binde 3 arasında değişmektedir. Türkiye genelinde 250 bin ile 750 bin arasında çölyak hastası olduğu tahmin edilmektedir. Ancak Sağlık Bakanlığı 2023 Kasım ayı verilerine göre sadece 166.614 kişiye tanı konulabilmiştir. Bu da tanı konmamış, hastalığını bilmeyen ve teşhis edilmemiş yüz binlerce vatandaşımız olduğunu göstermektedir. Örneğin, Sağlık Bakanlığı’nın 2022 verilerine göre Dersim ilinde sadece 79 çölyak hastası kayıtlıdır. Oysa halkın ve sağlık çalışanlarının bildirdiği gözlemlere göre bu sayı çok daha fazladır.

Türkiye’de öğrenci yurtları, yatılı okullar, cezaevleri, okul kantinleri gibi kapalı ve kontrollü sosyal alanlarda çölyak hastalarının glutensiz beslenme ihtiyacı yeterince karşılanmamaktadır. Oysa sağlıklı ve dengeli beslenme, başta Anayasa olmak üzere uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile de güvence altına alınmış temel bir insan hakkıdır. Bu mekanlarda çölyak hastalarının glutensiz yemek ve gıda ihtiyaçlarının karşılanmaması, ciddi sağlık problemlerine yol açmakta ve bu kişilerin yaşam hakkını doğrudan tehdit etmektedir.

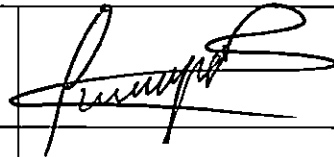
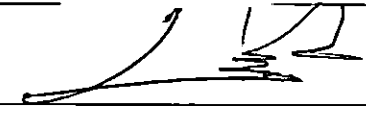
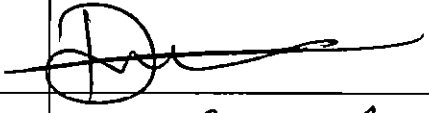
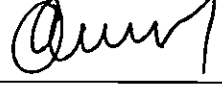
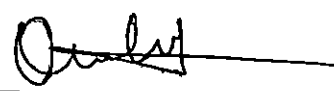
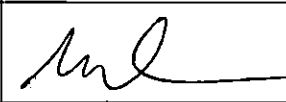
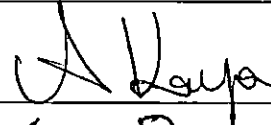
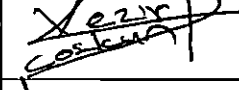
Çölyak hastalarının ekonomik olarak da büyük sıkıntılar yaşadığı bilinmektedir. Devletin çölyak hastalarına sağladığı aylık destek 2025 itibarıyla yetişkinler için en fazla 500 TL, çocuklar için 250 TL'dir. Ancak glutensiz ürünlerin, özellikle un, makarna, ekmek ve atıştırmalıkların fiyatları, normal ürünlere göre en az 5-6 kat daha pahalıdır. Dolayısıyla devletin verdiği bu destek miktarı, çölyak hastalarının temel gıda ihtiyacını bile karşılamaktan uzaktır.

Toplumda çölyak hastalığı ve glutensiz beslenme konusunda yeterli farkındalık bulunmamakta, bu konuda kamu spotları, eğitim çalışmaları ve sağlık kuruluşlarında düzenli bilgilendirme yapılmamaktadır. Çölyak hastaları çoğu kez hem sağlık hizmetlerine hem de glutensiz ürünlere ulaşmakta ciddi zorluklar yaşamaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'de çölyak hastalarının sayısı, tanı oranı ve bölgelere göre dağılımının düzenli ve şeffaf biçimde açıklanması,
2. Cezaevlerinde, öğrenci yurtlarında, okul kantinlerinde ve kamu yemekhanelerinde çölyak hastalarının glutensiz beslenme ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik zorunlu düzenlemeler yapılması,
3. Glutensiz gıdaların fiyatlarının denetlenmesi ve devlet desteğinin makul seviyeye yükseltilmesi,
4. Çölyak hastalarının takibi için düzenli veri sistemleri ve sağlık kontrolleri ağı kurulması,
5. Çölyak hastalığı hakkında başta aile hekimleri ve diyetisyenler olmak üzere birinci basamak sağlık çalışanlarına yönelik düzenli hizmet içi eğitim programlarının oluşturulması

Bu sebeplerle ülke genelinde çölyak hastalarının yaşadığı sorunların araştırılması, çözüm yollarının belirlenmesi ve kamu kurumlarının sorumluluklarını yerine getirmesi için Meclis Araştırması açılması zorunludur.

1	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	